

TEKST 49: Tidlige kristne vidnesbyrd om muslimernes hærgen i 630'erne

Herunder en række tidlige vidnesbyrd om de arabiske plyndringer i Syrien og Palæstina-området i årene 634-636, der viste sig at være indledningen til den muslimske erobring. Selvom samtidens kristne iagttagere og kronikører af gode grunde endnu ikke besad et indgående kendskab til islam og muslimer (som de blot kaldte arabere eller ismaelitter), udgør nedenstående tekster nogle af de ældste vidnesbyrd uden for Arabien om Muhammed og hans tilhængere.

Det drejer sig således om fire tekstuddrag, som findes herunder. For det første et fragment stammende fra en notits, der var skrevet i et syrisk manuskript, der indeholdt Mattæus- og Markus-evangeliet. Notitsen kan være skrevet ca. 636. Forfatteren er ukendt, men muligvis et øjenvidne. Desuden finder man nedenfor et uddrag af en syrisk krønike, "Krøniken af 640" forfattet i årene 639-640. Forfatteren angives som en syrisk (jakobitisk) præst (presbyter) ved navn Thomas. For det tredje bringes et uddrag af et brev skrevet af den byzantinske munk og teolog, St. Maximus Bekenderen (ca. 580-662). I sit såkaldte didaktiske brev (epistel 14) skrevet mellem 634 og 639 til den byzantinske guvernør i Alexandria, kommenterer St. Maximus arabernes fremtrængen. Endelig finder man herunder et uddrag af en armensk krønike, der menes at være forfattet af biskoppen Sebeos i 660'erne.

Anonym (skrevet ca. 636):¹

[...] og i januar² antog Emesas³ [sønner] ordet for deres liv,⁴ og mange landsbyer blev lagt øde af drab begået af Muhammads⁵ [arabere], og et stort antal mennesker blev dræbt og fanger [blev taget] fra Galilæa så langt som Beth [...] og araberne slog lejr ved [Damaskus?] [...] og vi så overalt [...], og olivenolie, som de bragte med sig og [...] dem. Og d. [26.] maj gik sak[ella]rios⁶ [...] kvæg [...] fra området i nærheden af Emesa og romerne⁷ forfulgte dem [...] og d. 10. [august] flygtede romerne fra området omkring Damaskus [...] mange [mennesker] omkring 10.000 [blev dræbt]. Og ved årsskiftet kom romerne; og d. 20. august i år 9[4]7⁸ samledes i Gabitha⁹ [...] romerne og mange mennesker blev dræbt [...] r[omerne] [...] 50.000.¹⁰

¹ Folio 1 af BL Add. 14,461. Teksten er kun fragmentarisk bevaret, hvorfor dens indhold og betydning er omdiskuteret blandt forskere. Lakuner og rekonstruktioner er markeret med [] og [...]

² Sandsynligvis årsskiftet 634-635

³ *Emesa*: by i Syrien. Idag Homs. Emesas sønner, dvs. Emesas befolkning.

⁴ Antog ordet for deres liv: overgav sig til araberne.

⁵ *Muhammed*: på syrisk: MWHMD

⁶ *Sakellarios*: byzantinsk embedstitel.

⁷ *Romerne*: byzantinerne

⁸ År 947: Ifølge den ældre syrisk-græske kalender regnedes tiden fra 1. oktober 312 f.Kr. År 947 er derfor 1. okt. 635 til 30. sept. 636

⁹ *Gabitha*: eller Jabiya, by i Syrien i Golan-højderne nord for Jarmuk-floden. I slaget ved Jarmuk d. 20. august 636 besejredes byzantinerne af araberne.

¹⁰ Det er muligvis samme begivenheder, som den senere byzantinske historieskriver Theophanes (ca. 758-818) beskriver (afs. 336-337) under år 633/634 – nemlig, at araberne under 'Umar angreb og trængte frem til Gabitha, hvor de besejrede byzantinerne. Den byzantinske kejser, Heraklios, udpegede en anden general, Baanes, og udsendte en sakellarios ved navn Theodoros mod araberne. Theodoros besejrede araberne ved Emesa og fordrev dem til Damaskus. Men kejser Heraklios opgav kampen og flygtede til Konstantinopel.

"Krøniken af 640" (skrevet 639-640):¹¹

5 År 945¹², indiktion¹³ VII: Fredag d. 4. februar ved den niende time var der en kamp mellem romerne og Muhammeds arabere¹⁴ i Palæstina tolv mil øst for Gaza. Romerne flygtede og efterlod patricieren, søn af Wardan, som araberne dræbte.¹⁵ Omkring 4000 fattige landsbyboere i Palæstina blev dræbt dér, kristne, jøder og samaritanere. Araberne hærgede hele regionen. [...]

10 År 947,¹⁶ indiktion IX: Araberne invaderede hele Syrien og drog frem til og erobrede Persien; araberne besteg Mardin-bjerget¹⁷ og dræbte mange munke der i [klostrene] Qedar og Benōthō. Der døde den velsignede mand Simon, Qedars dørvogter, bror til præsten Thomas.

St. Maximus Bekenderen (skrevet mellem 634 og 639):¹⁸

15 Vi ser en stamme af barbariske ørkenbeboere, som fejer hen over et fremmed land, som om det var deres eget – som utæmmelige og grusomme dyr, mennesker kun at dømme efter deres ydre fremtræden, hærger de en civiliseret stat.

20 **Sebeos' krønike** (skrevet i 660'erne):

[Sebeos beskriver, hvorledes en gruppe jøder flygter fra Edessa i 628. Grunden til deres flugt er den byzantinske kejser Heraklios erobring af byen fra perserne. Endvidere lyder det:] De [jøderne] drog ud i ørkenen og kom til Arabien, blandt Ismaels børn; de bad om deres hjælp og forklarede dem, at de ifølge Bibelen var slægtninge. Selv om de [ismaelitterne] var parate til at acceptere dette tætte slægtskab, kunne de [jøderne] alligevel ikke overbevise folkemængden, fordi deres [ismaelitternes] kult [gudsdyrkelse] var anderledes. På dette tidspunkt var der en ismaelit kaldet Mahmet, en købmand. Han præsenterede sig for dem [ismaelitterne] – som om det var på Guds befaling – som prædikant og som sandhedens vej, og lærte dem [ismaelitterne] Abrahams Gud at kende, for han var meget velinformeret og meget godt bekendt med historien om Moses. Da ordren kom fra det høje, forenede de [ismaelitterne] sig alle under ledelse af en enkelt mand, under en enkelt lov, opgav deres tomme gudsdyrkelse og vendte tilbage til den levende Gud, som havde åbenbaret sig for deres far, Abraham. Mahmet forbød dem [ismaelitterne] at spise kødet fra noget som helst dødt dyr, at drikke vin, at lyve eller at bedrive hor. Han tilføjede: "Gud har lovet dette land til Abraham og hans efterkommere efter ham for evigt; han

¹¹ BL Add. 14,643

¹² År 945: Dvs. år 634, jf. note ovenfor.

¹³ Indiktion: I middelalderen en angivelse af et års plads i en femtenårig periode.

¹⁴ På syrisk: tayyāyē d-Mḥmt

¹⁵ Hvem, der her er tale om, er uklart. Patricieren – dvs. patrikios – var byzantinsk æres- og embedstitel. Vi har muligvis at gøre med en ukendt byzantinsk hærfører, søn af Wardan eller Yardan (på syrisk BRYRDN). Muligvis Sergius, patrikios og hærfører fra Cæsarea, der blev dræbt i et bagholdsangreb i 634.

¹⁶ Dvs. år 636

¹⁷ Bjerg i det nordlige Syrien (i dag Tyrkiet)

¹⁸ *Epist.* XIV, MGP 91, 540A

[Abraham] handlede efter Hans [Guds] løfte, mens han elskede Israel. Og nu jer, I er sønner af Abraham, Gud opfylder i jer det løfte, der blev givet til Abraham og hans efterkommere. Elsk kun Abrahams Gud, gå og tag jeres land i besiddelse, som Gud gav jeres far Abraham, og ingen vil være i stand til at modstå jer i kampen, for Gud er med jer." [...]

5

[Sebeos beretter herefter, at ismaelitterne senere opdeler sig i stammer og at nogle af jøderne forener sig med dem. Herefter sender de en besked til den byzantinske kejser, hvori det lyder:] "Gud har givet dette land som en arv til vor fader Abraham og hans efterkommere efter ham; vi er Abrahams børn; du har haft vores land længe nok; opgiv det fredeligt, og vi vil ikke invadere dit territorium; ellers vil vi generobre det med renter for, hvad du har taget."

10

[Sebeos gengiver endvidere et brev, der i 651 skulle være sendt af Muawiya, den senere kalif, til den byzantinske kejser Konstantin:] "Hvis du ønsker at leve i fred, forkast din tomme religion, som du er blevet opdraget i siden barndommen. Giv afkald på denne Jesus og omvend dig til den store Gud, som jeg tjener, vor fader Abrahams Gud. Afskedig mængden af dine soldater og send dem tilbage til deres land, så vil jeg gøre dig til en stor leder i disse lande. Jeg vil sende mine officerer til din by; Jeg vil søge efter alle skattene og dele dem i fire dele: tre til mig og en til dig. Jeg vil også give dig så mange tropper, som du vil, og vil tage fra dig den tribut, du kan give. Ellers, hvordan kan denne Jesus, som du kalder Kristus, som ikke kunne frelse sig selv fra jøderne, redde dig fra mine hænder?"

20

J. M. Rosenløv & M. Pihl: *Korstogene – Islams ekspansion og kristen modoffensiv* (2014)

25

Oversættelser efter A. Palmer o.a.: *The Seventh Century in West-Syrian Chronicles Including Two Seventh-Century Syriac Apocalyptic Texts*, (1993) s.2-4, 18-19; R. G. Hoyland: *Seeing Islam As Others Saw It: A Survey And Evaluation of Christian, Jewish And Zoroastrian Writings On Early Islam*, (1997) s.117-120; P. Crone & M. Cook: *Hagarism: The Making of the Islamic World*, Cambridge (1977) s.6f. samt Y. D. Nevo & J. Koren: *Crossroads to Islam. The Origins of the Arab Religion and the Arab State*, New York (2003) s. 229, F. Macler: *Histoire d'Heraclius par l'evêque Sebeos*, Paris (1904) s. 139f.

30